

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מקומות קדושים - 53363

תאריך עדכון אחרון 18-09-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר' נורית שטדלר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: msstad@mscc.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג' 10:00-11:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס זה נלמד מושגי יסוד בתחום האנתרופולוגיה של המקומות הקדושים. נדון בהיבטים שונים של מושג הקדושה בכתביהם הקלאסיים של מכס וובר, קרל מרכס, אמיל דורקהיים ולוי שטראוס, כמו כן נבחן את משמעות המושג 'מקום קדוש' בכתבים של מירצ'ה אליאדה וויקטור טרנר. בהמשך לגישות המחקר הקלאסיות נבחן גישות המעלות אפשרויות אחרות לבחון מקומות קדושים כזירות קונפליקט, מאבק ואתגור של זהות ושל הסדר החברתי. על מנת להבין גישות אלו נעסוק במספר מקרי בוחן של מקומות קדושים המהווים מוקדי תסיסה של פולחן, טקסיות וסגידה בעידן הנוכחי.

מטרות הקורס:

בקורס זה נלמד מושגי יסוד בתחום האנתרופולוגיה של המקומות הקדושים. נדון בהיבטים שונים של מושג הקדושה בכתביהם הקלאסיים של מכס וובר, קרל מרכס, אמיל דורקהיים ולוי שטראוס, כמו כן נבחן את משמעות המושג 'מקום קדוש' בכתבים של מירצ'ה אליאדה וויקטור טרנר. בהמשך לגישות המחקר הקלאסיות נבחן גישות המעלות אפשרויות אחרות לבחון מקומות קדושים כזירות קונפליקט, מאבק ואתגור של זהות ושל הסדר החברתי. על מנת להבין גישות אלו נעסוק במספר מקרי בוחן של מקומות קדושים המהווים מוקדי תסיסה של פולחן, טקסיות וסגידה בעידן הנוכחי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. התלמידים ילמדו להגדיר תופעה בתחום העלייה לרגל
2. התלמידים ילמדו לשאול שאלת מחקר אקדמית
3. התלמידים ילמדו לתאר שדה מחקר טקסי
4. התלמידים ילמדו לשאול שאלות על סוגיות יסוד באנתרופולוגיה של הדת וספרות הקלאסית הדנה בחוויה הדתית

דרישות נוכחות (%) :

90% מהשיעורים

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- מבוא לקדושה
- אליאדה: "המיתוס של השיבה הנצחית" ומושגי הקדושה
- וובר: על מושגי הכריזמה
- דורקהיים: על הקדושה
- מרכס: על הדת ככלי בידי האליטות
- ויקטור טרנר: מקום קדוש ועליות לרגל
- מרקוס: הקדושה הנוצרית

- התיזה של איד וסלנו - *sacred the Contesting*
- לילנטל וצ'ידסטר: מקומות קדושים ופוליטיקה של מדינות בקונפליקט
- מקומות קדושים כמקומות בהבנייה
- מקומות קדושים ופריז
- קדושה ומגדר
- מקומות קדושים ומיעוטים בדיאספורה
- מקומות קדושים ומוות.
- העתקה של מקומות קדושים

חומר חובה לקריאה:

Durkheim, Emile. 1915. *The Elementary Forms of the Religious Life*. London: Allen and Unwin. Pp. 1-20.

ארון, ריימונד. (1993). צורות היסוד של חיי הדת. בתוך: ציוני דרך בהגות הסוציולוגית - חלק ב'. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ': 344-358.

המקום הקדוש כמרכז
אליאדה, מירצ'ה. 2005. 'המרחב הקדוש וקידוש העולם'. בתוך: לימור, א., וריינר, א. (עורכים): עליה לרגל, יהודים, נוצרים, מוסלמים. רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה, יד יצחק בן צבי והאוניברסיטה הפתוחה. עמ': 193-211.

טרנר, ויקטור. 2008. עליות לרגל כהליכים חברתיים. בתוך: אדר-בוניס, מ. (עורכת), מבוא לאנתרופולוגיה: מקראה. רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה. עמ': 238-283.

Turner, Victor. 1973. *The Center Out There: Pilgrim's Goal*. In: *History of Religions* 12(3). Pp: 191-230.

מרקוס, רוברט. א. 2005. כיצד יכולים מקומות להיפך לקדושים? שורשיה של תפיסת המקומות הקדושים בנצרות. בתוך: לימור, א., וריינר, א. (עורכים). עליה לרגל, יהודים, נוצרים, מוסלמים. רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה, יד יצחק בן צבי והאוניברסיטה הפתוחה. עמ': 243-255.

המקום הקדוש כזירה של מאבק
איד, ג'ון, סלנו, מייקל. 2005. התמודדות עם הקדושה: האנתרופולוגיה של העליה לרגל הנוצרית, מבוא. בתוך: לימור, א., וריינר, א. (עורכים), עליה לרגל, יהודים, נוצרים, מוסלמים. רעננה: בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה, יד יצחק בן צבי. עמ' 65-87.

Eade, John, Sallnow, Michael. 1991. "Introduction". In: John Eade and Michael J. Sallnow (Eds.), *Contesting the Sacred, the Anthropology of Christian Pilgrimage*. Routledge: London and New York. Pp: 1-29.)

מאבקי כוח במקדש של לורד (דרום צרפת)
Eade, John. 1991. *Order and Power at Lourdes: Lay Helpers and the Organization of a Pilgrimage Shrine*. In: John Eade and Michael J. Sallnow (Eds.), *Contesting the Sacred, the Anthropology of Christian Pilgrimage*. Routledge: London and New York. Pp: 50-76.

מקומות קדושים ופוליטיקה של מדינות בקונפליקט: המקרה של בוסניה הרצגובינה

Chidester, D., & Linenthal, E. T. (1995). "Introduction". In: Chidester, D., & Linenthal, E. T. (Eds.). *American Sacred Spaces*. Indiana University Press. Pp: 1-42.

Bax, M. 1990. *The Madonna of Medjugorje: religious rivalry and the formation of a devotional movement in Yugoslavia*. *Anthropological Quarterly* 63/2, Pp: 63-75.

מקומות קדושים וגיאוגרפיה קדושה

Orsi, A. 1985. *The Madonna of 115th Street: Faith and Community in Italian Harlem*. Yale University Press, pp. 1-13.

ההבנייה החברתית של מקומות קדושים

גונן, רבקה. 1998. כיצד נוצר קבר יהודי קדוש: מקרה קבר רחל אשת רבי עקיבא. בתוך: ר. גונן (עורכת) אל קברי צדיקים. עליות לרגל והילולות בישראל. ירושלים: מוזיאון ישראל, ידיעות אחרונות, חמד. עמ': 75-86.
בילו, יורם. 2005. שושביני הקדושים. חולמים, מרפאות וצדיקים בספר העירוני בישראל. חיפה, הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה. עמ': 49-60.

מקומות קדושים כזירות פריז

Sered, Susan, 1989. *Rachel's Tomb: Societal Liminality and the Revitalization of a Shrine*. *Religion*, (19). Pp: 27-40.

קדושה ומיגדר: המקרה של תינוס

Dubisch, Jill. 1995. *In a different place: pilgrimage, gender, and politics at a Greek island shrine*. Princeton. NJ: Princeton University Press. Pp.20-48

מקומות קדושים ומיעוטים בדיאספורה

Tweed, Thomas A. 1997. *Our Lady of the Exile: Diasporic Religion at a Cuban Catholic Shrine in Miami*. Oxford: Oxford University Press. Pp.45-55.

חומר לקריאה נוספת:

אין

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 70 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 20 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:
אין